

*ЈЕЛЕНА ГИНИЋ, ФОНЕТИКА РУСКОГ ЈЕЗИКА
(С ЕЛЕМЕНТИМА КОНФРОНТИРАЊА СА СРПСКИМ).*

Београд: Савез славистичких друштава Србије, 2022, 245.

Монографски уџбеник доц. др Јелене Гинић *Фонетика руског језика (с елементима конфронтирања са српским)* настао је као резултат вишегодишњег ауторкиног искуства у раду са студентима *Руског језика и књижевности*, односно модула *Руски језик, књижевност, култура*, како на Филолошком факултету Универзитета у Београду, тако и на Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци, али и као резултат вишегодишњег ауторкиног искуства у научно-истраживачком раду у домену фонетике руског језика и методике наставе руског језика.

У предговору ауторка исцрпно наводи досадашње уџбенике из фонетике руског језика, позива се на досадашњу русистичку традицију, што ће доследно чини и у осталим деловима уџбеника, објашњава главну сврху уџбеника, а то је правилно усвајање руског изговора, као и разумевање основних савремених фонетских појава и процеса, те излаже структуру уџбеника са напоменама о сваком поглављу.

У уводном делу ауторка објашњава прецизно и концизно основне појмове из лингвистике и фонетике: писани и усмени језик; језик и говор; шта је фонетика; слово и глас; дисциплине фонетике; супстанционална и лингвистичка фонетика; општа и посебна фонетика; синхронијска и дијахронијска фонетика. На крају уводног поглавља, као и на крају свих осталих поглавља, налазе се пажљиво осмишљена вежбања за студенте.

За уводним делом следи обимно поглавље *Супстанционална сегментна фонетика. Гласови руског језика*. Како сам наслов поглавља каже, у њему се описују детаљно фонетске особине гласова руског језика, излаже се класификација гласова према различитим фонетским критеријумима, даје се преглед говорних органа и њихових функција, детаљно се пореди фонетски систем руског језика са фонетским системом српског језика, што ће студентима руског језика као страног (другог) којима је српски матерњи (први) језик омогућити да уоче разлике које постоје између та два система, а потом и да правилно усвоје руски изговор.

Посебно је значајно поглавље *Фонетска транскрипција*, у којем се уз правила транскрипције руских гласова, пружа детаљан опис квантитативне и квалитативне редукције вокала, што је с обзиром на природу фонетског система руског језика, неопходан корак у усвајању руског језика као страног. У наставку овог поглавља ауторка разматра правила за транскрипцију сугласника (сугласничких гласова) руског језика, што је с обзиром на палатализацију великог броја сугласника, други неопходан корак у усвајању руског језика као страног, односно његовог изговора.

За овим поглављем следи поглавље *Лингвистичка фонетика (фонологија)*, у којем се уз преглед теоријских фонолошких становишта и школа објашњава на пријемчив начин појам *фонеме, алтернације гласова, хиперфонеме, неутра-*

лизације. У њему се детаљно излаже и типологија алтернација (позиционе и непозиционе).

Након овог поглавља следи поглавље под називом *Алтернације гласова*, у којем су редом изложене алтернације звучних и беззвучних сугласничких гласова, тврђих и меких (палатализованих и непалатализованих), зубних и предњонепчаних сугласничких гласова, зубних експлозивних гласова и зубних африката, предњонепчаних африката и предњонепчаних фрикатива, задњонепчаних експлозива и задњонепчаних фрикатива, дугих и простих сугласника, сугласника с нулом гласа.

На њега се надовезује краће поглавље *Изговор граматичких облика*, у којем се излаже изговор неакцентованих вокала у именичким, придевским и глаголским речима.

У следећем обимном поглављу под називом *Супстанционална супraseгментна фонетика* ауторка се на почетку осврће на различите типове акцента и њихове фонетске корелате у руском и српском језику, а затим разматра појам *фонетске речи* у оквиру русистичке традиције и појаву допунског акцента на одређеним местима у оквиру фонетске речи. Након тога следи обимно потпоглавље које се тиче интонације. На његовом почетку разматрају се основни термини и појмови из ове, студентима, врло апстрактне области. Ауторка се задржава на детаљном објашњавању сваке прозодијске јединице појединачно (исказ, фонетска синтагма, слог), а потом на различитим прозодијским својствима, као што су мелодијска кретања, дијапазони и регистри. У једној од тачака пореди се дијапазон руског књижевног језика са дијапазоном северних и јужних говора. Потом следе модели интонационих конструкција према Ј. А. Бризгуновој. Све време у току прегледа основних модела интонационих конструкција ауторка их пореди са моделима какви се срећу у српском језику и излаже системске разлике међу различитим моделима и закључује какве се навике јављају код говорника српског језика приликом усвајања сегментације руског језика.

Последње поглавље под називом *Артикулациона база* нуди опис изговорних навика и тенденција руског језика у поређењу са српским. Овим поглављем на одређени начин сумирају се најзначајни елементи претходно изложеног градива на нов и систематичан начин.

Монографски уџбеник Јелене Гинић одликује изузетно успешан дидактички приступ, што је резултат вишегодишњег искуства у раду са студентима на предметима на којима се изучава фонетика руског језика, али и на предметима на којима се изучава методика наставе руског као страног језика. Ауторка нове појмове уводи на почетку сваког поглавља и објашњава их једноставним језиком, а илуструје их бројним лако разумљивим примерима. Као што је већ речено, свако поглавље завршава се пажљиво формулисаним питањима и задацима чија је сврха да се студентима скрене пажња на најзначајније елементе градива, али и којима се пружа могућност да се самопровером уочи степен усвојености градива изложеног у сваком поглављу (а често и потпоглављу).

Овај уџбеник има и карактер научне монографије због научне минуциозности којом ауторка приступа у обради сваког предмета, као и због одабира релевантне литературе, којим показује да потпуно влада целокупном русистичком фонетском и фонолошком традицијом. Карактер монографије даје јој и начин на који је литература третирана на бројним местима у раду.

Са задовољством препоручујемо овај монографски уџбеник читаоцима, јер смо уверени да је вредан допринос настави фонетике руског језика на универзитетском нивоу, али и вредан допринос науци у виду прегледних и синтетичких делова ове монографије.

Ана Батас
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за српски језик са јужнословенским језицима
anabatas@fil.bg.ac.rs